

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Fark Yaratıcılar Program Metni: Tara Hopkins (16 Kasım 2009)

Alan: Yurttaş Katılımı

Yer: Ayvalık

Közde patlıcan ve tavuk harcı ambalajı, hazır çorba ve cips poşeti, dondurma kabı, ekşili köfte, tereyağ paketleri.....sizce bunlar ne işe yarar?

İçini afiyetle yer, dışını çöpe atarız değil mi? DEĞİL! Daha doğrusu biz atarız da onları bizim attığımız yerlerden toplayıp, yıkayıp, kurulayıp, düzeltip, bu atıklardan harikalar yaratan harika birileri var.

İşte çöp (m)adamlar.....

Onlar daha önce evleri dışında hiç çalışmamış kadınlar! Hayatları boyunca hiçbir zaman düzenli gelirleri olmamış kadınlar!

Yaratıcı ve eğlenceli fikirlerini ya ocakta kaynayan tenceredeki pilav üzerinde ya da dolmanın içinde denemişler. Ama artık 'fasulyenin neden pişmediğini' düşünmüyorlar...

Bu küçücük mekanda yem çuvalından nasıl içki şişesi poşeti yapacaklarını, atık malzemelerden yaptıkları ve 'benim' diyen modacılar taş çıkartan çantaları nasıl tasarlayacaklarını düşünüyorlar.

Çalışan kadın ile röportaj:

Muhabir: Siz şimdi ne yapıyorsunuz? Bize anlatabilir misiniz?

Kadın: Ben bilet çanta yapıyorum, gece çantası oluyor. Şu anda dibini dikiyorum, yani bitmek üzere.

Muhabir: Nereden başlıyorsunuz bunu yapmaya?

Kadın: Şu şekilde oluyor. Şeritlerimizi iç içe geçiriyoruz. 5 halkadan oluşuyor zaten bu çanta. Sonra dikmeye başlıyoruz. Deseni bazen buradan söylüyorlar. Mesela bunu ben kendim tasarladım. Küçüküğünü yapmıştım, Tara Hanım'ın hoşuna gitti. Bu büyüğü, büyükleri bu şekilde çıkarayım dedim.

Muhabir: Bu nedir elinizdeki? Bu malzeme ne?

FARK YARATANLAR

SABANCI VAKFI katkılarıyla

"SIRADIŞI KİŞİLER OLAĞANÜSTÜ ETKİLER"

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Kadın: Çorba ve dondurma kabından yapıldı.

Muhabir: Size malzeme nereden geliyor?

Kadın: Bu malzemeleri biz buradan alıyoruz. Ama cips paketlerini topluyoruz. Bazı okullara gidip konuştuk. Çevre temizleniyor bu şekilde. Anlaştığımız okullarda alıyoruz.

Başka bir kadınla röportaj:

Kadın: Bu şekilde...birbirine ekleyerek. Sonra bunu da bu şekilde ekliyoruz. Böyle üstüste geliyor, bitmiş halini de göstereyim sizlere.

Önce böyle dışları dikiliyor birbirine. Ondan sonra içini dikiyoruz. Ondan sonra dip kısmı oluşuyor.

Muhabir: Bir günde kaç çanta dikebiliyorsunuz?

Kadın: Bir, bir buçuk günde 1 çanta olabiliyor.

Kadınlardan birisinin oğluyla röportaj:

Çocuk: Anneme cips topluyorum diyorum okulda

Muhabir: Topluyor musun sen?

Çocuk: Evet.

Muhabir: Ne yapıyorsun?

Çocuk: Elime poşeti alıyorum, bahçede dolaşıyorum, topluyorum poşetin içine koyuyorum. Sonra annem yıkıyor, sonra yapıyor.

Muhabir: Ve sonra çanta oluyor?

Çocuk: Evet.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Çanta diken bir kadınla röportaj:

Kadın: İlk olarak şablon ile şu kağıttan kesiyorum. Sonra da parlak kağıttan kesiyorum. Kıvırıyorum, içiçe geçiriyorum. İşte öyle yaptım bu çantayı.

Ayvalık denince çoğumuzun aklına Ege'de, güzel kıyıları yazlıklarla gölgelenmiş bir tatil kasabası gelir.

Çoğumuz denizine girer güneşlenir ama Ayvalık'ın kıyısından ayrılmayız. Sokaklarında dolaşıp burada kim yaşar, ne yer ne içer merak etmez.

Oysa Ayvalık'ın dar arka sokakları sahilinden çok daha güzel. En azından daha az bozulmuş. Kimi tarihçilere göre kaçakçıların barınmak amacıyla kurdukları kimilerine göre ise korsan saldırılarından kaçan Hıristiyanların kurduğu Ayvalığın arka sokakları, eski Rum evleri, balıkçıları, kahveleri ve her yana yayılmış mis gibi zeytin kokusuyla Ege kasabalarının özgünlüğünü daha çok taşıyor.

Ayvalık'ta geçim doğanın sunduğu iki güzellikten sağlanıyor. Biri zeytin öbürü balık. Ama Türkiye'nin hemen her yerinde olduğu gibi burada da ekonomiyi döndüren erkekler.

Kadınlar çoğu zaman evde oturuyor ya da en fazla hasat günlerinde zeytin toplayıp erkeklerin kendilerine biçtikleri günlük yevmiyelerini alıyorlar.

Bunun dışında ne sosyal ne de ekonomik hayata katılmak için çok fazla bir seçenekleri yok. Daha doğrusu yoktu.

Ta ki uzaklardan, çok uzaklardan bir çöp madam Ayvalık'a gelene kadar:

Tara Hopkins ile röportaj:

Tara Hopkins: "Benim için bir iş yoksa, birçok kadın için de bir iş yok. Kendimi hep çok şanslı hissettim. O şans başkalarına vermekte fayda var diye düşündüm.

İlk önce ne yapacağız, ürün nasıl olacak diye bir iki örnek ürün çıkarttık. O yöntemi öğrendim. Ondan sonra satış noktasına ihtiyaç oldu. Ben iş dünyasından gelen biri değilim, satış noktasından, paradan anlayan biri değilim! Birkaç yerle görüştük. Onlar "Evet bunları satabiliriz" deyince bir atölye açma ihtiyacı duydum.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Bunlar daha önce maaş kazanmayan kadınlar zaten. El işleri inanılmaz güzeldi ama piyasaları yoktu.

Ve benim kulağıma birkaç çok üzücü laf geldi. Bir gün bir kadın bana önceki gün gelen bir misafirinden bahsetti. Bana "çok uğraştım, onu yaptım, bunu yaptım, misafirim çok memnun kaldı çünkü çayımı çok beğendi" dedi.

Dedim: "Vallahi herhalde senin çayın benimkinden daha güzel. Ben Türk çayı gerçekten yapamıyorum. Ama senin aklında o kadar mı var? Çay yapıyorsun, eşine bakıyorsun, çocuk bakıyorsun, evi temizliyorsun, ama ona bakamıyorsun. İşte o kadınlara ulaşmak istedim.

Ama onları yepyeni bir şeye başlatmak olmaz çünkü onlar tanıdığı bir ortak ister ve bildiği bir iş yapmak ister."

Tara Hopkins ince, zarif yapısıyla kendisi de adeta bir çöp kadın. Aslında Amerikalı ama 20 yıldır Türkiye'de yaşıyor.

Bugüne kadar onlarca farklı projeye imza atmış, gerçek anlamda bir dünya insanı. Zira Onun isminin önüne bir sıfat eklemek çok zor.

Yaş, cinsiyet, meslek, ülke kodlarının arkasına sığınacak bir kadın değil o.

O sadece Tara. Tara Hopkins. Ne Amerikalı, ne Türkiyeli, ne öğretmen, ne öğrenci.....

Tara Hopkins ile röportaj:

Tara Hopkins: "Lisans eğitimimde Antropoloji okudum. Meslekten memnun kalmadım, İngilizce öğretmeni olarak Eskişehir'e, Türkiye'ye geldim. Eskişehir'i çok beğendim. Hatta ben orada kalırken Eskişehir şimdiki hali kadar güzel değildi.

Öğrencilerimle ve iş arkadaşlarımla çok iyi anlaşıyordum. Eskişehir il olarak çok güzeldi. Türkiye'yi genel olarak çok sevdim. Gitmem için bir neden yoktu. O seneden sonra 3 sene kalabilirim dedim, 20 sene geçti.

Engelli çocuk ve yetişkinlere özel eğitim verdim. Onlarla 8 sene uğraştım, daha çok gönüllü olarak."

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Türkiye'de bir üniversitede ilk kez açılan, Sabancı Üni. Toplumsal Duyarlılık Projeleri Koordinatörlüğünü yürüten Tara, İstanbul'da da yapacaklarının bittiğini düşündüğünde kendini Ayvalık'a atmış.

Ama Ayvalık'ta bir kadın olarak sadece kendisi için değil, burada yaşayan kadınlar için de yapacak çok fazla bir şey olmadığını görünce Tara yine kolları sıvamış.

Yıllar önce Meksika'da gördüğü bir projeyi hayata geçirmeye karar vermiş. Meksika'da hapisanedeki mahkumların çöpten çıkan eşyalarla yaptıklarını gören Tara Hopkins, bu projeyi yıllarca aklında taşımış. Hatta mahkumların becerilerini yerinde görebilmek için hapisaneleri bile ziyaret etmiş.

İşte Tara Hopkins, emekliliğinde Çöp (m)Adam projesinin peşine biraz da böyle düşmüş.

Tara Hopkins ile röportaj:

Tara Hopkins: "Türkiye'ye geldiğimden beri naylon poşete karşı çıktım. 1989'da o kadar yoktu ama sonra herkes onları bolca kullanmaya başladı.

Bir dükkana gidince kasiyer poşet veriyor, hayır deseniz de, "olsun, siz yine de alın bir tane" diyor. "Allah aşkına benim ihtiyacım yok poşetine" diyorum ama zorla veriyorlar.

Buna karşı çıkmak yerine bunu değerlendirelim dedik. Ben baktım, çöpten bir çok kullanışlı ürünü nasıl yapabiliriz diye."

Ve işe, işte eski Ayvalık sokaklarını arşınlayarak ulaştığınız, asmalar altındaki bu küçük mekânı tutarak başlamış. Eskiden bir köy kahvesi olan bu mekânı bu kez kadınların borusunun öttüğü bir mekana çevrilmiş.

Bugün çöp (m)adam'ın tam karşısında hala bir kahve bulunuyor. Ve çöp (m)adam kadınları harıl harıl üretirken Tara'nın belki de ilk olarak onlara kendini kabul ettirdiği erkekler keyifle onları izliyorlar:

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Kahvedekiler ile röportaj:

Adam: Bu kadın mahalleye hareket getirdi vallahi. Güzel yani. Değil mi Murat? Çöp (m)Adam olmasaydı mahalle gözükemezdi.

Erkeklerin iktidarının baskın olduğu bir ülkede bir kadın olarak şehirde bile tutunmak, kendini kabul ettirmek zorken, Tara bunu bir yabancı olarak, üstelik bir kasabada başarıyor.

Birkaç haftalığına onu ziyarete gelen annesi ve babası ise kızlarını bazen şaşkınlıkla ama her zaman gururla izliyorlar.

Tara'nın anne ve babası ile röportaj:

Muhabir: Kızınız hakkında neler demek istiyorsunuz?

Tara'nın babası: Tara hep böyleydi. Küçüklüğünden beri yeteneklerini insanlar için kullanıyor . Ama bu olabilecek en son nokta. Biz onunla çok guru duyuyoruz, yeteneklerini çok güzel bir şekilde kullanıyor.

Muhabir: Çocukluğunda nasıl bir çocuktu ?

Tara'nın annesi: El işlerine meraklıydı. Her zaman başkalarına yardım etme eğilimdeydi.küçük çocukken bile kasabanın öbür çocuklarıyla gönüllü işlerde çalışırdı. Her zaman el sanatlarıyla uğraşırdı.Bu onun için çok doğal bir şey.

Muhabir: Anne ben Türkiye'ye gidiyorum" deyince ne dediniz?

Tara'nın annesi: Biz Türk değiliz ,Türkçeyi bile konuşmuyoruz bile deyince "Uçakta beş saat uçucağım ve elimde bir sözlüğüm var" dedi bana. Ve ben de tanrı yardımcın olsun, güle güle dedim.

Muhabir: Tara'yla birlikte olan bu insanların yaptıklarını görünce ne düşünüyorsunuz?

Tara'nın annesi: Çevremizde olanları fırlatıp atmak yerine olan şeyleri kullanıp ve ondan yeni bir şey yaratmak çok güzel bir şey.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Bu atölyede yaklaşık 50 kadın çalışıyor. Bu kadınlar daha önce hiç çalışmamış ve para kazanmamış kadınlar.

O yüzden de hem sosyal bir çevre edinmek hem de para kazanmak için Tara'nın ortaya attığı bu fikir bulunmaz bir fırsat.

Canta diken kadınla röportaj:

Kadın: Ben yeni başladım, 3 ay oluyor. Duymuştum böyle bir yer var diye, boş vakitlerimi değerlendirmek istedim. Ben en büyükleriyim burada. Ama başta Tara Hanım'a çok teşekkür etmek istiyorum, gençlerimize iş sağladı. Bunları görünce çok hoşuma gidiyor. Gençler çalışıyorlar boş vakitleride, evlerine destek sağlıyorlar.

Değişik üreticiler, yaratıcılar...herkes bir şey yapıyor. Tek kelimeyle süper bir şey ama başta Tara Hanım'a çok teşekkür ederiz.

O Ayvalık'ı buldu ya, çok şanslı Ayvalık: Temizleniyor, çöpler, atıklar toplanıyor...Ben bile sokaktan cips paketlerini topluyorum. Arkadaşlar tüm poşetlerini bana veriyor, onlara da söyledim. Hem temizlik, hem para kazanma, hem çevre temizliği; bundan daha güzel ne olabilir ki?

Başka bir kadın ile röportaj:

Muhabir:Daha önce hiç çalışmış mıydınız?

Kadın: Hayır, hiç çalışmamıştım daha önce. 1 sene oldu başlayalı. Çok güzel yani, hem evimizin işini yapıyoruz,hem gelip burada vakit geçiriyoruz.

Bir çocuk ve annesiyle röportaj:

Muhabir: Eşiniz ne iş yapıyor?

Kadın: Lokantada çalışıyor, bulaşık yıkıyor.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Muhabir: Onun peki hoşuna gidiyor mu çalışmanız?

Kadın: Bazen gidiyor, bazen de kendimi çok kaptırdığımda ara vermemi istiyor.

Muhabir: Peki ya sizin hoşunuza gidiyor mu?

Kadın: Bazen kendimi kaptırdığımda akşamları bile dünyadan kopuyorum. Ama çok hoşuma gidiyor.

Başka bir kadınla röportaj:

Muhabir: Eşiniz ne iş yapıyor?

Kadın: Eşim lokantada garsonluk yapıyor.

Muhabir: Şimdiye kadar hep tek maaşla geçiniyordunuz değil mi?

Kadın: Evet, tek maaşla geçiniyorduk, şimdi ikiye çıktı

Muhabir: Bu bir rahatlık kazandı mı?

Kadın: Evet, birimizinkini harcasak, öbürününkini kenara koyuyoruz.

Aslında şık ve renkli çantaların ve dolayısıyla Tara'nın bu fikrinin sadece Ayvalıklı kadınlara değil çevreye de faydası var.

Zira hem çöpe gidecek ve bir daha kullanılmayacak atık malzemeler değerlendirilmiş oluyor hem de bir yandan annelerine yardımcı olmak isteyen çocuklar sayesinde çevre temiz tutuluyor.

Çöp (m)adamlar sayesinde Ayvalık her daim pırıl pırıl kalıyor. Üstelik bu işi ailece yapanlar da var. İşte onlardan bir tanesi, Bulut ailesi:

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Bulut Ailesi ile röportaj:

Muhabir: Siz ailecek mi geldiniz?

Anne: Evet. Komşum gelip söyledi. Eşim hiç çalıştırma taraftarı değildi. Ama ben bunu yapacağımı söyledim. Çünkü hırs var, ben hiç para kazanmış bir insan değilim. Parayı kazandıkça ben para nasıl kazanılıyor, nasıl harcanıyor, en bunun tadını anladım. Çok güzel yerlere harcanıyor. İki çocuğuma faydam oluyor. Onlar da bana yardımcı oldular.

Küçük kız: Evet ben de okuldan vakit buldukça anneme yardım etmeye çalışıyorum. Cumartesi, Pazar günleri kesiyorum, yıkayabildiğim kadar yıkıyorum, onlara yardımcı olmaya çalışıyorum. Ablam kesiyor, ben de kesiyorum. Keserken bazen iş hataları oluyor, elimi de kesiyorum.

Muhabir: 2 çocuk annesi olarak çalışmaya karar vermek de zor değil mi?

Anne: Evet zor tabii. Başarabilecek miyim, ortama ayak uydurabilecek miyim diye çok düşündüm. Tara'nın yabancı olması beni çekindirdi. Zor geldim, ayaklarım geri geri gitti gelmeden önce. Ürkerek ve tereddütlü başladım ama arkadaşların sıcaklığıyla, ortamın sıcaklığıyla insan daha çok motive oluyor.

Muhabir: Daha önce ne yapıyordunuz peki? Gününüz nasıl geçiyordu, şimdi nasıl geçiyor?

Anne: Sabah ev işi yapıyordum. Öğleden sonra gezmekten başka işimiz yoktu. Yaratıcı değildi, üretici olamıyorduk, mecburen de vaktimizi gezerek ya da televizyonun başında harcıyorduk. Ama ben gezmeyi, televizyonu bir kenara koydum, bıraktım. Artık işimle ilgileniyorum.

Muhabir: Pişman mısınız peki daha önce günlerinizi böyle geçirdiğimize?

Anne: Evet ama böyle bir fırsat verilmedi ki bize. Bence verilseydi hiçbir hanım evde oturmazdı.

Muhabir: Peki siz okuyor musunuz?

Büyük kız: Ben üniversiteye hazırlanıyorum. Bir yandan da çalışıyorum, eğitimime katkıda bulunuyorum. Burada çalışıyorum ve annemden farklı bir hesabım var. Bazen de geçiyorum annemi, daha çok para kazanıyorum. Ama çok mutluyum, insanın emeğinin karşılığını alması çok güzel bir şey.

Cüneyt Özdemir ile

FARK YARATANLAR

SABANCI VAKFI katkılarıyla

"SIRADIŞI KİŞİLER OLAĞANÜSTÜ ETKİLER"

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Bu atölyede çalışan kadınların kazanacağı para da aslında kendilerine bağlı. Ne kadar çok üretirlerse o kadar çok kazanabilme şansları oluyor.

Ama en az ayda 200-300 TL kazanıyorlar. Bu para kimi zaman 800-900'e kadar çıkabiliyor.

Çantaların fiyatı ise 5 liradan başlıyor 90 liraya kadar çıkıyor. Ayvalık'taki bu atölyede satış yapıldığı gibi, internetten sipariş verebiliyor (<http://www.copmadam.com/>) ya da İstanbul'daki bazı mağazalardan satın alabiliyorsunuz.

Tara Hopkins...Türkiye'ye bir öğretmen olarak geldi. Ama zamanla hem öğretmen oldu, bilgi öğretti, hem öğrenci oldu Türkiye'yi öğrendi.

İş yaşamının her anında, insanların hayatlarına dokunmaya çalıştı. Emeklilik döneminde bir sahil kasabasında günlerini öldürmek yerine, çevresindeki kadınların hayatlarını değiştirmek istedi.

Hem bugüne kadar hayata geçirdiği projelerle, hem de çöp (m)adam fikriyle binlerce insanın hayatında kocaman bir "Fark Yarattı".